

P 717-14726

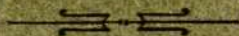
Nr. 11, vol. 24

1925

ŽVAIGŽDĖ - The STAR.

A LITHUANIAN MONTHLY PUBLICATION, PUBLISHED BY A. MILUKAS & CO. AT 3654 RICHMOND STR., PHILADELPHIA, PA. YEARLY SUBSCRIPTION \$2.00, SINGLE COPY 25 c.

Lapkritis m. == November, 1925

Entered as second class matter at the Philadelphia Post Office under Act of March 3, 1879.

ŽVAIGŽDĖS' KNYGYNE GAUNAMOS KNYGOS

"IŠ KELIONĖS PO EUROPAŲ IR AZIJĄ"

Parašė PRANAČIŲ JULĖ

TA KNYGA YRA TAI DIDŽIAUSIAS
SAVO RUŠIES VEIKALAS

Parašyta „Žvaigždės“ redaktorės, J. Pranaičiūtės. Knyga turi apie 380 puslapių ir papuošta 102 iliustracijomis (pa-veikslais).

Indomų toje knygoje aprašymai Prancijos, Belgijos ir Vokietijos žemių, papuošti daugeliu iliustracijų.

Bet indomiausiais, beabejo, yra aprašymai įspūdži- iš Tėvynės ir iš senovės Lietuvos žemių, kuriuos vienok vir- šija aprašymai Vidurinėje Azijoje, Kaspijos ir Kaukazo žemių ir anų žmonių. Nemažiau įdomūs aprašymai Maskvos ir Peterburgo, su paminėjimu lietuvių naujokynių istorijos tose vietose.

Kaina	2 dol.
Audeklo apdarais	2.25
Skaros apdarais su pauksuotais kraštais	3.50

“ Ž V A I G Ž D Ė , ”

3654 RICHMOND ST.,

PHILADELPHIA, PA.

„ŽVAIGŽDĖ“--MĖNESINIS ŽURNALAS.

DVIDEŠIMTI DU METU buvusi savaitiniu laikraščiu „ŽVAIGŽDĖ“ dabar eina kaip mėnesinis literatūros, mokslo ir politikos žurnalas, leidžiamas A. Milukas & Co. B-vės iš Philadelphia, Pa. 3654 Richmond Str. Pavienės „Žvaigždė“ knygos kaina 25 centai, metams prenumerata 2 dol.

LAPKRITIS — NOVEMBER 1925 M.

1875

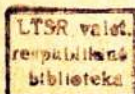
1925

**50 METŲ VYSKUPO M. VALANČIAUS MIRTIES
SUKAKTUVĖS.**

Užprašymus ir pinigus
adresuokit:

„ŽVAIGŽDĖ“

3654 Richmond St.
Philadelphia, Pa.

Kretingos vienuolyno kalinių darbuotė.

Kretingos Bernardinų vienuolynas, arti prūsų sienos, tarp Palangos ir Klaipėdos, sulaušė labai svarbią rolę mūsų kovose už spaudos laisvę. Rusų vyriausybė bausdavo uolesnius Zemaičių vyskupijos kunigus už neištikimybę ilgesniu ar trumpesniu kalėjimu Kretingos vienuolyne. Pasaulinės valdžios nubaustiems kunigams buvo užgintos visokios funkcijos bažnyčioje, vien leidžiama atlaikyti anksti iš ryto skaitytas mišias. Užginta sueiti su pašaliniais asmenimis. Giminėms atsilankant turėjo aistuoti gvardijonas ar policijos narys, kurių pareiga buvo užrašyti tam tikron knygon, kas buvo kalbėta. Laiškus siunčiant ar gaunant, pirma skaitė gvardijonas ar policija; šiem nesuprantant prasmės, buvo siunčiama policijos viršininkui. Praktikoje vienok tas visas reguliamas nebuvo pildomas, be išėjimo už vienuolyno sienų ir viešo darbavimosi bažnyčioje. Ypač daug palengvinimų kalinamiems kunigams suteikęs policijos viršininkas Rimski Korsakov devynedešimtais metais.

Kalinami tėvynmeiliai kunigai, per savo bičiulių įtaką įgiję policijos prielankumą, surasdavę kelius susinešti su visa Lietuva ir užrubežiu. Kretingos vienuolynas keliolika metų paliko centru visų Kauno vyskupijos kunigų veikimo, gaminant ir platinant rusų draudžiamą lietuvių literatūrą. Petras Paystrietis pagarsino „Mūsų Senovės“ ketvirtose knygoje straipsni „Kun. Lialis Komandiras ir „Tėvynės Sargo“ pradžia.“ Perpasakojamę

Kun. K. Pakalniškis, vienas vyriausių įkūrėjų „Apžvalgos“, šv. Kazimiero dr-jos, teipgi „Tėvynės Sargo“. Po „Dėdės Atanazo“ pseudonimu pagarsėjęs kaip uoliausias tautinės mūsų sąmonės gaivintojas ir drąsiausias bei sumaningiausias kovotųjų prieš „obruseniją“ vadas.

Pakalniškis (vėliaus pagarsėjęs Dėdė Atanazas) slaptosios šv. Kazimiero Draugijos raštams platinti kasi, ninkas, atsiuntė Lialiui visą kasą — 215 rublių, ragindamas pradėti leisti naują laikraštį vietoje „Apžvalgos“, rusų valdžiai įgrisusios ir smarkiai persekiojamos. Čion pat atvyko rusams prasikaltęs kun. Kaz. Kazlauskas, pasmerktas vieniems metams, Lialio moksia draugis, žinomas iš savo drasumo. „Kazlauskas“, esą, „sustiprina sumanymą leisti laikraštį, išdirba jo technišką formą ir pradėta imtis darbo“. Lialiui paprašius savo draugų kunių (Dambrausko, Tumo ir k.) straipsnių ir aukų po 10

dalį to straipsnio, kad tikrų dalykų žinovų žodžiais nušvietus Kretingos kalinių darbuotę.

Kun. Lialis, žandarų atvežtas Kretingos vienuolynan gegužio m. 1894 metais, buvo pasmerktas dviem metams kalėjimo. Draugų patariamasis jis nusprendė tą laiką sunaudoti įkūrimui naujo laikraščio vietoje „Apžvalgos“. Kun. Kaz.

rub. išsų leidimui, „netrukus gauta iš kun. Tumo įžanginis straipsnis, ir kiti, sulig kurių turinio ir duotas naujam laikraščiui vardas „Tėvynės Sargas.“ Pradėta galvoti apie spaustuvės pasirinkimą. Sit, atvažiuoja Juozas Ložinskis, pasisiūlydamas patarnauti visuomenės reikaluose. Kadangi nei kun. Lialis, nei kun. Kazlauskas negalėjo nuvykti užrubežin, o buvo sumanyta ir nuspręsta leisti laikraštį, taigi įduota Ložinskiui įžanginis straipsnis su keliomis žinutėmis ir pavesta jam sulygti Tilžėje laikraščio spaudinimą. Ložinskis nuvyko stačiai pas Martyną Jankų, padarė su juo sutartį ir, palikęs pas jį rankraščius, sugrįžo atgal pranešti sankalbas, padarytas su Jankum. Pavedimas Jankui spausdinti laikraštį leidėjams nepatiko, nes korektūra laikraščio reikėjo daryti Kretingoje, ne spaustuvėje, kaip Ložiosko neatsiklausus buvo sukalbėta. Jankus, nelaukdamas, kol daugiau bus atsiųsta rankraščių sudaryti pilnam numeriui, atspausdino pirmą numerį „Tėvynės Sargo“ vien iš įžanginio straipsnio ir keletos žinučių. Be abejo, tokio laikraščio Lietuvoje parodyti buvo negalima. Jau pačioje pradžioje tenka su Jankum persiskirti ir tartis su kita spaustuve. Bet kaip čia padarius? Ložinskis patarnavo nevykusiai; Jankus atspausdino nelaiku ir patsai padarė korektūrą, neatsižvelgdamas sutarties.

Apsiima kun. Kazlauskas slapta nuvykti Tilžėn. Gautas vadas iš parubežio Jurkus — žemaitis. Iš vakaro kun. Kazlauskas pasirėdo žemaičio darbininko švarkomis ir, sutemus, išjoja iš vienuolyno draug su Jurkum jo butan parubežyj. Kaip tyčia, kareivis — sargybinis visą naktį stovi prie durų Jurkaus buto. Jurkaus namiškiai jau kunigą pažino: liepta tylėti. Prieš rytą, sargyboms persimainant, pavyko kun. Kazlauskui perbėgti sieną į

Prūsus. Nuvykus pas Janku, kun. Kazlauskas gražino jam atgal pirmąjį numerį „Tėvynės Sargo“ sulygdamas jį papildyti kitais rankraščiais. Tolesniai spaudinti pas Jankų jau nebuvo manoma. Patariant dekanui kun. Jonuškauskui Tilžėje, kun. Kazlauskas sulygo spaudinti laikraštį pas Schoenke gan geromis sąlygomis, ypač, kad jisai apsiėmė laukti karektūros, daromos Kretingoje. Prie to buvo sutarta atspaudintus rankraščius siusti draug su laikraščiu į pasienį tuo tikslu, kad rankraščiai spaustuviėje nepasiliktų, bet būtų deginami pasienyje ištikimų priėmėjų. Buvo žinoma, kad rusų šnipai lankydavo Tilžės spaustuves ir iš rankraščių galėdavo susekti autorius. Dėlto ir kun. Kazlauskas pasirūpino iš Jankaus atsiimti išspaudintus rankraščius, bet nebe visus išgavo.

Atgal sugrįžti kun. Kazlauskui buvo sunkiau, negu pereiti sieną. Ant rytojaus po jo iškeliavimui užrubežin, atvyksta vienuolynan policijos viršininkas su oficialiu paklausimu, į kurį Kazlauskas turėjo tuojau duoti atsakymą. Kun. Lialis iš to kebliaus padėjimo teko rasti išeitie. Jam prašant, kun. Gugis gula į lovą, apsimesdamas kun. Kazlausku, susirgusiu šiltinėmis. Tam tikslui kun. Kazlausko kambarys užrakintas, įeina vienas tik kun. Lialis ligonies lankyto ir tarnas su valgiais. Belaukiant policijos viršininkui pas gvardioną, ateina kun. Lialis ir aiškina, kad pasimatyti ir susikalbėti su kun. Kazlausku negalima delei jo ligos ir kad atsakymas ant rašto bus duotas vakare; policija kontroliuoti kambarin neina. Kun. Lialis ant policijos paduoto oficialio užklauso, vietoje kun. Kazlausko, duoda atsakymą, pasirašo kun. Gugis. Apie nebuvimą tuo laiku kun. Kazlausko vienuolyne teko pasakyti vienam gvardionui.

kiti nežinojo. Tuo tarpu, po keletos dienų, kun. Kazlauskas atvykes pasienio stotin, Bajoruosna, duoda telegramą kun. Lialiu parūpinti greičiau jo pagrižimą. Gautas iš policijos „legitimacionnyj propusk“; kuriuo kun. Kazlauskas laimingai sugrižta.

„Tėvynės Sargo“ pirmas numeris antrąsyk atspaudintas laimingai skaičiuje 2000 egz. per sieną pergabentas pasirodė Lietuvoje ir su patenkinimu visuomenės buvo priimtas”.....

Darbas ėjo pasekmingai. Gauta pagalbininkų pristatymui rankraščių spaustuvėn ir pergabenimui iš užsienio.

Priešais vienuolyno buvo butas, kame gyveno maldingos mergelės senutės; viena jų pasižymėjo paklusnumu ir pasišventimu, buvo tai Urbšalė. Kun. Lialis priėjęs prie vienuolyno geležinių vartų su lazda pasuka; tuoju pribūna Urbšalė ir paėmus voka, neša užsienio paštan; savo laiku Urbšalė iš užsienio pašto stoties priduo-da, prie vartų priėjus, pakiuką — tai reiškia, spaudinys korekturai. Pergabenimui laikraščio per sieną, buvo naudojamosi tam tikrais nešikais, nekartą ir sargybiniais — kareiviais, pagaliau, inteligentais, o ypač grafo Tiškevičiaus vežėju. Liubėdavo tankiai važiuoti Klaipėdon panelė grapaitė Marija Tiškevičiūtė. Grižtant, vežikas tiek prikraudavo vežiman knygu, kad panelei vos rasdavos vietos atsisėsti; grapaitė, suprasdama, del ko jai ankšta sėdėti ir norėdama greitai pervaziuoti rubež aus sargybą, kad jie nekliudytų, tankiai teikdavo dovanas „nadsmotrščikui“.

Vienuolyne paslėpimui pergabentų knygu buvo užimtos slapčiausos vietos; pagaliau, jaujoje buvo iškasta gilauisa duobė ir jon įleista nemaža skrynia su maža skylle; čionai buvo knygos laikinai laikoma.

Praslinkus penkiolikai metų, minėta skrynija jaujoje užeita klebono kun. Patreikio, žinoma, jau sulošusi savo rolę ir tuščia; pasistebėjimas iš to radinio buvo nemažas. Paskleidimui laikraščio iš vienuolyno buvo vartota įvairiausių priemonių. Ant atlaidų Kretingon suvažiuodavo žmonių ir kunigų. Jiems begrižtant į namus, buvo duodama parsivežti „pyragu“.

Iš vakaro vienų atlaidų kun. Lialis klausė išpažinties bažnyčioje iki 9-tai val. vakaro. Einant jam savo kambarin, seka paskui būrelis vyrų, — kunigas duris užsirakina, — vyrai duris išstumia, kunigą sodina kedėn ir sako: — „kol mūsų neišklausysi — nepaleisim“. Kunigas sutinka. Išklauses išpažinties apie 30 vyrų, kunigas, ištraukęs maišą iš palovio, dalina visiems užantū laikraštį su sąlyga, kad niekam nesakydami, laikraštį perskaičytų ir toliau pasiųstu. Už keleto savaitių rašo kun. Tumas iš Mosėdzio: „Ar tu subliūdai — davei laikraštį tokiam žmogui, kursai karčiamoje nupasakojo visą, kaip gavęs.“ Nuo to atsitikimo kun. Lialis buvo atsargesnis.

Ketvergais, turgaus dienomis, atvažiuodavo Kretingon nuo Salantų pusės Tamošauskas; jam kun. Lialis prikraudavo į tuščias bačkas laikraščių ant viršaus-gi silkių arba obuolių ir taip Tamošauskas, vaišindamas kareivius minėtais produktais, laimingai pravažiuodavo kordonus. Žiemos laiku, kada gilū būdavo sniego, reikėdavo samdyti net pačius kareivius, stovinčius ant rubežiaus sargyboje. Vieną sykį naktį, prie mėnesienos, dviem kareiviam benešant laikraščių maišus, jų draugas išėjęs iš kordono netikėtai tai pamatė, davė „trevoga“ ir nešikai suimti, įmesti kalėjiman laukia aštraus teismo. Kun. Lialis, norėdamas juos išgelbėti, aukoja jiems pinigų kelionei Ameirkon. Nakčia kareiviai išbėga iš kalėjimo,

eina per sieną ir tampa sugauti. Teismas pasmerkė juos Šibiran.

Leidžiant laikraštį, baimės ir vargo reikėjo patirti kupinai. Perkėlus spausdinimą iš Jankaus pas Schoenkę, kun. Lialis gavo iš Jankaus pareiškima, kad jisai išduosias kun. Lialį rusų valdžiai, jeigu jam nesumokėsias 800 markių, ką jisai galis lengvai padaryti, nes pas jį yra užsilikusių rankraščių. Teko Jankų numalšinti, duodant jam kito darbo. Užėjo nelaimė dar didesnė. Viena sykį, gabenant visą numerį skaičiuje 2000 egz. per rubežių, nešikas paėmė draug ir pridėtus atspaudintus rankraščius, kurie turėjo būti pasienyje sudeginti, ir visa tai kariviai suėmė įteikė muitinei. Valdininkai didžiai įdomavos rankraščiais, kuriuos, greituoju peržiūrėję, pasvėrė, suskaitė puslapius ir sudėjo laikinai draug su „Tėvynės Sargu“, ketindami neilgai trukus išsiųsti Vilniun. Iš perimtų rankraščių ir jų spaudiniu pigu buvo suprasti muitinės valdininkams, kad netoi esama ir autorių. Muitinės sargas Kontautas, lietuvis, netrukus atvykęs pas kun. Lialį, apsakė, kas suimta ir ką valdininkai kalbėjo. Iš pranešimo šis suprato, kad suimtieji rankraščiai yra jo paties, kun. Tumo, kun. Tumeno ir kitų slapyvardžių.

Kadangi ir kun. Tumo gyventa nepertoli, buvo spėjama, kad suimtų rankraščių autoriai bus ieškomi ir lengvai surasti. Pasitarus su grapu Aleksandru Tiškevičium, kurs lietuvių spaudai buvo palankus ir jaja interesavos, kun. Lialis dėl draugų ir savęs išgelbėjimo pasiryžo bėgti Amerikon. Kai tą savo sumanymą pranešė draugams vienuolyne draug esantiems, visi mažne apmirė, o kun. Stakelė sukliko, kad rodės mūrai plyš. Kun. Gugis patarė kelionėn neskubėti, patsai gi dieną ir naktimis kniupš-

čias meldėsi į šv. Antaną, garbingą Kretingoje stebūklais. Apie rankraščių pakliuvimą muitinėn sužinojo maž ne visas miestelis; artimesni prieteliai, nujausdami pavojų, irgi nuliūdo ir reiškė užuojautos. Kunigai Lialis ir Kazlauskas, nors veidu persimainė, ieškojo dar priemonių iš pavojaus sveikiems išlikti. Kun. Lialis slapta vadina pas save Kontautą ir išdėstydamas jam pareigą gelbėti visuomenės reikale, be to pasiūlydams jam šimtinę, prašo rankraščius paimiti ir atnešti. Kontautas aiškina, kad to negalima padaryti be žinios vyresniojo priveizdėtojo Kurco, kataliko-lenko. Kun. Lialis, pasikvietęs Kurcą, išdėsto jam visą reikalą ir savo prašymą.

Kurcas anaipol nesutinka, aiškindamas, kad jisai tarnauja muitinėje apie 30 metų, išdavęs gi rankraščius, gali tapti be vietos ir duonos, jisai su savo šeima.

Vilties išgauti rankraščius nebliko: kun. Lialiui tenka ruošti Amerikon, nutarta pirma užsukti Krokuvon. Tokiai padėčiai esant, bevalgant drauge su vienuobais pietus ir šiems besiteiraujant apie nuliūdimą kunigų Lialio ir Kazlausko, šit, įeina refektorium Kontautas ir ranka pamoja kun. Lialiui, kad išeitų; tasai iš užstalės pašoko, paskui jo kun. Kazlauskas ir abudu veda Kontautą savo kambariuosna. Ir stebūklas: Kontautas ištraukęs iš užantės popierių gabalą, įduoda kun. Lialiui, — tasai žiūri ir skaito: rankraščiai tie patys ir visi. Džiaugsmas neapsakomas! Abu kunigu pirmiausiai atkalba „Te Deum laudamus“, ir tuojau sąsiuvinius pečion! Po to užklaustas Kontautas, kokiū būdu jisai yra paėmęs tuos rankraščius, atsako trumpai: „įdavė man juos Kurcas“.

Tai taręs, skubotai išėjo. Dar tuom įvykiu besidžiaugiant, štai, ipuola kambarin Kurcas ir puldamas kun. Lialiui į kojas, šaukia: „ratavok, pražuvau!“ Kun. Lialis,

pakėlės ji, klausia: kame dalykas? Nusako: „Siandien muitinės direktoris liepė man sandėlių pravėdant, — suimtas knygas ir rankraščius pakiun sudėti. užkalti ir priuošti išsiuntimui Vilniun; man bečiupinėjant rankraščius, kažkas pasnabždomis sako ausin: imk-duok! imk-duok! Aš ūmai paėmiau rankraščius ir įdavęs Kontautui tariau: nešk greitai! Direktorius prieš išsiunčiant pakį ateis peržiūrėti, ar visa sudėta ir neradęs rankraščių, mane apkaltins, bus teismas ir aš pražuves, todėl prašau dabar mane gelbėti.”

Kunigai Lialis ir Kazlauskas jį malšindami atsako: „at-iesk rytoj anksti Kontautą ir bus išduoti tokie pat raštai su paminėjimu Klingenbergio, Orzevskio ir kitų pavardžių, kaip buvo anuose raštuose.” Kurcas nusiramines išėjo. Abu kunigu kibo į darbą. Iš kaimo parsikvietė ūkininkaitį, mokantį rašyti diktantu, ir abudu kunigu persimainydami par visą naktį diktavo, ansai gi rašė, na, ir prirašė visokių juokų.

Ant rytojaus pribun Kontautas, priima naujus rankraščius tokio pat formato, svorio ir puslapių skaičius. Sudėta pakin ir iš muitinės išsiųsta Vilniun, iš kur jau nebegrižo. Tą pačią dieną vakare ateina Kurcas su Kontautu pasidžiaugti, kad viskas laimingai pasibaigė. Tragedija užbaigta vakariene ir džiaugsmingu pasikalbėjimu.

Ir paskesniai, nekartą ėjo gandai, kad kratys vienuolyną; vienuoliai žiūrėjo kreivomis akimis į pasaulinius kunigus, tardami: „Už jūsų galvos ir vienuolynas bus uždarytas!”

Vietos rusų valdininkai pradėjo suprasti, kad vienuolyne eina propagandos darbas ir kun. Lialį įtarė tame darbe. Nekartą, dieną ir naktį, jisai buvo lankomas policisto ir žandaro; užklupdavo jį berašant ir pagaliau, ko-

rektūrą vedant, žinoma, už tat reikėdavo jiems atsilyginti pavaišinimais.

Būta baimės ir perleidus „Tėvynės Sargą“ per kordo nus. Kun. Tumo brolis tapo suimtas Priekulio stoty su trimis pundais laikraščių ir ištremtas Rusijon. Buvo girdėti, kad nevienas traukinių konduktorius buvo pašalintas nuo vietos už laikraščio priglaudimą ir vežimą net iki Dinaburkui (Lideika ar Leleika ir k).

Išvengimui skaitytojams pakliūti už laikymą „Tėvynės Sargo“ namuose buvo sumanyta ir padaryta, kad laikraštis buvo dalinamas į dvi dali: viena, tai reiškia, prieš rusų valdžią nekalta dalis galėjo būti laikoma net ant stalo, antroji dalis politikiška buvo slepiama ir persekiojama, kas ir buvo pažymėta.

Užvedus „Tėvynės Sarge“ dalį neslepiamą, pradėjo rašyti ir panelė grapaitė Marija Tiškevičiūtė: taip ana lenkiškai parašė apysaką „Viskontas“, kuri buvo verčiama lietuviškon kalbon, bet neužbaigta. Buvo tai perstatytas Jonelis-žemaitis, kursai užsidedęs tėvynės meile, darbą dirbdamas pas ūkininkus, išmoko nuo draugtarnių skaityti ir rašyti, paskiau pradėjo ir knygas gabenti ir jas platinti pasekmingai; kad tai geriau pasisektų, tankiai meldavos prie kryžiaus. Apysaka privesta iki tam momentui, kad „Jonelis prie kryžiaus atsiklaupęs, ilgai ilgai meldėsi ir klūpojo“ ir po šiai dienai ten tebeklūpi....

Ir senutė grapo Aleksandro Tiškevičiaus motina, norėdama skaityti, „Tėvynės Sargą“, pradėjo mokintis lietuviškai. Ir Plungės kunigaištis Mykolas Oginskis davė 25 rublius (paskui Tumui yra davęs dar 100 r. Red.) „Tėvynės Sargo“ leidimui.

Vyskupas Paliulionas laimino tą darbą; bet persimainant vienuolyno gvardionams, ypač paskesniuojų laikų, susinešimas su žmonėmis pasunkėjo.....

Kun. Kazlauskas, išbuves vienus metus bausmės ir pasidarbavęs leidime „Tėvynės Sargo“, laimingai vienuolyną apleido. Ne taip lengvai buvo kun. Lialiuvi iš vienuolyno pasiliuosuoti. Baigęs dvejus metus internavimo sulig Ministerijos nusprendimo, kun. Lialis manė, kad galėsiąs vienuolyną apleisti ir grįžti Kaunan prie savo pareigų. Bet reikėjo „Tėvynės Sargo“ redakcija kam kitam pavesti. Kun. Lialis sužinojė, kad Palangoje šv. Trejybės šventėje bus iš Liepojos kapelionas kun. Jonas Vizbaras, iš vakaro sutemus trumpais drabužiais pasirėdęs, kad kartais policija sutikus nepažintų, nukeliavo Palangon ir savo laimei susitiko su kun. Vizbaru šventoriuje. Pasisakius apie slapto pribuvimo reikalą, kun. Vizbaras užvedė kun. Lialį kambarėlin klebonijos namo, kame kun. Vizbarui buvo paskirta prieš atlaidus nakvynė. Abudu, užsidarę duris raktu, tarėsi apie tolimesnį „Tėvynės Sargo“ leidimą. Kun. Lialis išdavęs pilną atskaitą, pavedė kun. Vizbarui laikraštį redaguoti. Besibeldžiant į duris, buvo įleisti kambarin dar du kunigu, kapelionas Genys ir Sabaliauskas, kuriuodu maždaug girdėjo kalbą kunigų Lialio ir Vizbaro. Ant vakarienės kviestas kun. Vizbaras neatėjo, kun. gi Lialis prieš dvyliką valandą, atsigėręs vandens pas kun. Vizbarą, sugrįžo vienuolynan.

1896-ais metais gegužės pabaigoje kun. Lialis, praslinkus jau uždarymo terminui, viešai važiuoja Palangon pas vyskupą Paliulioną, kurs tuomet tenai vasarą gyvena, pasiklaustų, kokia jam yra paskirta vieta. Vyskupas rūstu balsu atsako: „Tu naktį prieš šv. Trejybės šventę trumpais drabužiais pasirėdęs, išniekindamas tokiu ap-

daru kunigystę, atvykai Palangos klebonijon, — per visą naktį gėrei, kortomis lošei, šūkavai, kunigams miegoti nedavei, dėlto jie ant rytojaus bažnyčioje negalėjo išpažinties klausyti; už tai tau skiriu bausmės vienus metus sėdėti vienuolyne!”

Kun. Lialis teisinosi, kad trumpais drabužiais buvo pasirėdęs iš svarbiausios priežasties visuomeniniam veikime, o sulyg gėrimo ir kortomis lošimo stato kun. Vizbarą liudininku. Vyskupas kiek suminkštėjęs, ištraukė ministerio Goremikino raštą ir duodamas kun. Lialiui sako: „skaityk!”—

Rašte parašyta: „Za nesobliudeniye 5 punkta monastirskago reguliamina, nachožu vozmožnym zakliučenije ks. Lialisa prodlit ešče na odin god.”—

Raštą perskaičius, vyskupas tarė kun. Lialiui: „Matai, ministeris pridėjo tau dar vienus metus už tai, kad neleidžiamas išeidavai iš vienuolyno miestan, ir aš nuo savęs tą bausmę patvirtinau”. Tuo tarpu ministerio sulig 5 punkto uždėta bausmė ne už išėjimą miestan, bet už mišių giedojimą ir išpažinčių klausymą, kame kun. Liali žandarai vienuolyno bažnyčioje užklupo.

Kun. Lialis vyskupo ir ministerio ištarmės išklauseso pulinga širdimi vienuolynan sugrižęs, dar metus vedė „Tėvynės Sargą”. 1897 metų birželio mėn. kun. Lialis, atsėdėjęs vienuolyne trejus metus ir palikęs Mosėdyje kun. Tumui tolesniai rudaguoti „Tėvynės Sargą”, sugrižo Kaunan. Ant tų pėdų gubernatorius pareiškia vyskupui Paliulioniui, kad tuojau lieptų kun. Lialiui iš Kauno išvažiuoti. Mat, sulig rusų administracijos kunigui Lialiui buvo užginta vieta miestuose, kame stovi kariuomenė, ir neleista mokyklose mokytojauti!.....

P. S. Rusų valdžios agentai žinojo apie Kretingos kalinių kunigų veiklumą, bet šiems su gausia pinigų pagelba vis pasisėkė nukreipti žvalgų akis į šalį. Iki pat spaudos leidimo Kretingoje rusų vyresnybės uždaryti belaisviai kunigai patriotai paliko uoliausiais užsienyje spaudintų lietuvišku raštų platintojais. „Tėvynės Sargo“ redakcijos direktyvą man perkėlus Amerikon teippat sujungus „Zinyčia“ su „Dirva“ ir leidžiant „Dirva—Zinyna“, šimtais ėjo ir iš Amerikos — Shenandoah'rio lietuviškos knygos į Kretingos apygardą, o iš čia skrido po visą Lietuvą. Kitoje vietoje šitose knygose telpa keli anų laikų veikėjų laišakai, kurie liudija apie kretingiečių veiklumą.

„Sventąjį Antaną pagerbtų Kretingos vienuolių bernardinų bažnyčioje suplaukia iš tolimiausių Zemaitijos kraštų maldingi žemaičiai. Atbudusios Lietuvos piliečiai turėtų irgi pagerbti Kretingos vienuolyne kalintųjų patriotų darbuote, minėdami jų vargus ir sielvartus. Amerikos lietuviai, aplankydami Klaipėdą ir Palangą, gerai padarys užsukdami Kretingon, kur galės „pasisemti stiprybės“ iš pasakojimų, kaip „ant gero mums išėjo“ „priešpaua skriaudėjų besarmačių“.

Kun. A. Milukas.

Geras paprotys

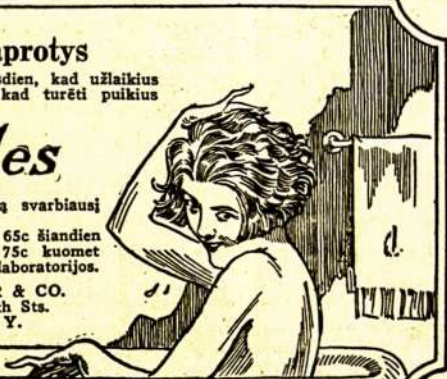
Naudokit Ruffles kasdien, kad užlaikius galvos odą sveika ir kad turėti puikius žvilgančius plaukus.

Ruffles

sunaikina pleiskaną, tą svarbiausį priešą gražių plaukų.

Nusipirkite bonką už 65c šiandien pas savo vaistininką. 75c kuomet siunčiama tiesiog iš laboratorijos.

F. AD. RICHTER & CO.
Derry & South 5th Sts.
Brooklyn, N. Y.

Bell Phone Oregon 3995 M

Dr. Ignotas Stankus

1210 S. Broad St., Philadelphia. Pa.

Lietuvės Daktaras ir Chirurgas

Valandos: Nuo 9 iki 11 A. M.

„ 2 „ 4 P. M.

„ 7 „ 8 P. M.

Nedėliomis „ 10 „ 8 P. M.

Telephones Bell: Kensington 2651 W

Dr. F. Trygar

Gydytojas Akušeras ir
Chirurgas

3119 Richmond St., Phila., Pa.

Valandos: nuo 8 iki 10 iš ryto,
nuo 2 iki 4 ir nuo 6 iki 9 vakare,
pedėdieniais nuo 11 iki 2 ir nuo 6
iki 9.

Geras abelnam naudojimui
linimentas

Pain-Expelleris

Kuomet reumatizmas ar neuralgija
vargina jus, ištrinkite skaudamas
vietas šiuo atsakančiu šeimyniniu
linimentu ir tuojas pajausite palėng-
vinimą.

35c ir 70c bonka vaistinėse. Tėmy-
kite, kad butų Inkaro vairsbaėnkliis

F. AD. RICHTER & CO.
Derry & South 5th Sts.
Brooklyn, N. Y.

Gudrus Teisėjas Išgelbėjo Seimyną.

Namų svininkas užganėdintas,
Visi linksmi!

Tula lenkų šeimyna New Yorke nesenai buvo pašaukta į teisumą, kuriame ėjo byla delei jos išvavimo iš namų. Principialiais liudininkais buvo keli kaimynai, kurie skundėsi, kad jie nuolatos yra erzunami verkiiančių kudikių šitos lenkiškos šeimynos apartamente. Kaimynai tikrino, kad jie negali net naktimis miegoti delei to kudikių verksmo ir todėl prašė namų savininko išvaryti šią lenkų šeimyną is tų namų.

Teisėjas išklausęs verkiiančių kudikių motinos pasiteisinimo, kad ji negalinti verkiiančių vaikų nutildinti, nes jie verkia kankinami mėslungio, paeinančio nuo vidurių dieglio ir užkietėjimo ir ji nežinanti kaip jiems pagelbėti. Išmintingas teisėjas įsakė jai tuojaus nueiti į aptieką, nusipirkti už 35c. bonką BAMBINO ir jo duoti kudikiams, kuomet tik užeis tie skausmingi simptomai Teisėjas bylą sulaikė 10 dienų, o motina padarė viską kaip buvo įsakyta. Dabar kudikiai naktimis jau neverkia, kaimynai yra užganėdinti, namų savininkas ištraukė bylą ir visi sau linksmai gyvena.

BAMBINO yra kudikių geriausiu draugu. Kudikiai mėgsta jį! Jie net prašo daugiaus!

(Paskelbimas)

Prisiųskit prenume-
ratą už „Žvaigždė“.

"AUŠROS" 40 METŲ SUKAKTUVĖSE

(Atspauda iš "Žvaigždės")

Štai tu, anot "Tėvynės" ir "Draugo" istorinių knygų Pirmosios Dalies įtalpa:

1) "Aušros" įkurėjas apie vysk. A. Baranauską. To paties — 2) "Aušros" genezis. 3) Aušrininkai rašytojai, pasak šliupą ir Totoraitį. 4) Turėniškio eilės "Aušrininkams". 5) (J. Pranaičiūtė Apie prof. Volterį. 6) Prof. Volteris "Aušros" 40 metų sukaktuvių paminėjimui. 7) Pirmojo "Aušros" numerio ir kitų žymesnių — viso 40 puslapių fotografijos. 8) "Musų Karionių Metų" skyriuje laišakai: Dr. J. Basanavičiaus, Dr. J. Gaidžio ir S. Kušelevskio ir Dr. V. Kudirkos. Vieno Dr. Basanavičiaus laiško fotografiška fascimile (4 puslapiai). Paveikslai I-je dalyje: Namai, kur S. Daukantas gimė, Dr. Basanavičiaus namai Bulgarijoje. Dr. Basanavičius—1893 m. Vysk. A. Baranauskas, Broliai Juškevičiai: kun. Antanas ir prof. Jonas; A. J. Višteliauskas, Dr. J. Šliupas, Jurgis Mikšas, Martynas Jankus; Jubilėjiniis Aušrininkų paveikslas: inž. Petras Vileišis, P. Matulionis, Dr. J. Bulota, V. Palukaitis, prel. K. Prapuolenis, J. Jablonskis, Dr. J. Basanavičius, A. Jakštas, Al. Fromas-Gužutis, kun. J. Lideikis-Mažutis, K. Sakalauskas-Vanagaitis, J. Mačys-Kėkštas, Pr. Vaičaitis, prof. K. Jaunis, Petras Kriaučiūnas, Peterburgo lietuvių grupėje, kun. S. Gimžauskas, prof. S. Volteris, M. Davaina Silvestravičius-Wewersys-Žaltys, prel. J. Maciulevičius-Maironis, Dr. P. Pietaris, Dr. J. Šliupas, Gerutis-kun. Balvočius, J. Adomaitis-Sernas, Dr. V. Kudirka, Valžgantas-Tumas, Kmitas-kun. K. Urbanavičius, kun. A. Jusaitis ir Saulės kursų įkurėjas — prel. A. Olšauskas.

KAINA UŽ ABU TOMU DU DOLARIU.

Tos knygos gaunamos lietuviškų laikraščių
redakcijose ir knygynuose arba pas

A. MILUKAS & CO.,
3654 Richmond St., Philadelphia, Pa.

51 ALP 2217

"AUŠROS" 40 METŲ SUKAKTUVĖSE

Antrosios Dalies Įtampa

1) "Aušros" Paminėjimui — Jono Kriauciūno; 2) XIX Amžiaus Pabaigos Musų Dainiai — L. Šimučio, "Garso" redakt.; 3) Ginamosios Literatūros Platintojai (su paveikslais: Vysk. M. Valančiaus, Jurgio Bieliako ir Kun. Miluko, P. Mikolainio, J. Kriauciūno, Dr. P. Matulaičio, Dr. Bagdaničiaus, Kun. Bulvičiaus, And. Dubinsko, Kunigų: M. Miežinio, A. Vienužio, V. Juzumavičiaus, Kl. Kozmiano, P. Šilinsko, J. Katėlos, J. Žebrio, V. Dargio, A. Staniukyno, J. Naujoko, A. Civinsko, M. Gustaičio, Duobos, J. Totoraičio, A. Jusačio, M. Sedvydžio, (Vyskupo) Jurg. Matulaičio, J. Davidavičiaus; toliaus agr. Totoraičio, J. Česnos, J. Kačergio, Pr. ir A. Matulaičių, A. Daniliausko, S. Kušelevskio, P. Mikalausko); 4) "Aušra" ir Musų Prieliečiai Svetur — J. O. Širvydo, "Vienybės" redaktoriaus (su paveikslais: J. O. Širvydo, J. J. Kraševskio, K. Skirmuntaitės, L. Kondratavičiaus ir T. Norbuto); 5) Tautos Atbudimas — Kun. A. Miluko; 6) Spaudos Platinimas Dzukijoje — S. E. Vitalčio, "Tėvynės" redaktoriaus; 7) Vysk. Valančiaus Intaka — Kun. N. J. Petkaus; 8) P. Mikolainio Pritryimai; 9) "Aušros" Intaka (anot Vaižganto); 10) Amerikos Lietuvių Leidėjai — J. Pranaičiūtės, "Žvaizdės" redaktorės (su paveikslais: J. Pranaičiūtės, J. Paukščio, A. Olševskio ir kunigų: A. Miluko ir V. Varnagirio); 11) "Aušros" Pasirodymo Priežastys — Dr. Šlupo; 12) Jurgis Bielinis (Bieliakas); 13) Ex-Prezidentas A. Smetona apie Maironį; 14) Vilkutaitis, "Amerikos Pirtyje" autorius apie Aušrą"; 15) Maironio žodžiai Prie Basanavičiaus Paminklo; 16) Baigiant Darbą.

KAINA UŽ ABU TOMU DU DOLARIU.

Tos knygos gaunamos lietuviškų laikraščių redakcijose ir knygynuose arba pas

A. MILUKAS & CO.,
3654 Richmond St., Philadelphia, Pa.